metaforice. Schema aceasta poate fi mai bine urmărită, desigur, numai la cuvintele care comportă o tratare mai amplă, ca λευκός (p. 20—45) sau rădăcina **arg-* (p. 45—52). Capitolul despre fiecare culoare se încheie cu scurte concluzii, care aduc unele date interesante. Astfel cu toată bogăţia de termeni pentru culoarea „alb", autorul constată o anume sărăcie în stabilirea raporturilor în interiorul acestei culori, unde λευκός predomină fără un concurent serios, în timp ce în latină *albus* se opune lui *candidus*, la fel ca în cazul lui *ater / niger*, unde greaca foloseşte indistinct pe μέλας. Prin contrast cu „alb", care posedă mulţi termeni, printre care şi o serie de abstracţi, precum şi multe întrebuinţări poetice, „brun, întunecat" are un vocabular sărac şi redus aproape exclusiv la valori concrete, folosite de multe ori, mai ales în compuse, pentru a marca nuanţele întunecate ale altor culori, cu slabă utilizare în poezie (cu excepţia cuvintelor denumind nuanţe întunecate ale pielii), la fel ca şi noţiunea de „cenuşiu", de altfel, care posedă nuanţe aproape numai în limbajul specialiştilor. În privinţa derivării autorul remarcă o serie de mijloace specifice, sufixe ca -ειδής, -ώδης, -ινος, -εος, -φανής, -βαφής, -χρως, ş.a. În ce priveşte originea şi sfera de circulaţie a cuvintelor, el distinge domeniul poeziei, unde îşi au originea formaţii ca χιόνεος, ἐλεφάντινος, λύγδινος, provenite evident dintr-o comparaţie („alb ca zăpada" etc.) de limbajul specialiştilor şi de sfera comună, diferite adesea atît în ce priveşte mijloacele de formare, cît şi repartiţia termenilor. Alte concluzii, mai generale, în ce priveşte terminologia culorii la greci nu erau, desigur, posibile din studierea numai a trei noţiuni.

Un preţios indice al celor mai importante locuri citate din autorii antici încheie lucrarea. Bibliografia lucrării este indicată la început (p. 5—6). Un indice de cuvinte ar fi fost de asemenea necesar, căci el este numai în mică parte suplinit de tabla de materii, de altfel foarte amănunţită a lucrării.

Lucrarea lui Gerhard Reiter este, prin rigoarea de metodă şi profunzimea cercetării, o carte de căpătîi în problema studiată. Nu rămîne decît să dorim autorului terminarea cît mai grabnică a întregii opere.

C. Poghirc

ION BANU, *Heraclit din Efes*. Traducerea fragmentelor heraclitice : A. Piatkowski în colaborare cu I. Banu, Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1963, 382 pagini, in 8°.

Lucrarea consacrată unuia din cei mai mari gînditori ai Greciei antice începe cu un studiu de Ion Banu, profesor la Facultatea de filozofie a Universităţii Bucureşti. El cuprinde 200 pagini, în care autorul adună cu sîrguinţă informaţiile ce i-au stat la dispoziţie din studiile moderne despre Heraclit şi dă o expunere conştiincioasă a filozofiei acestuia, sprijinită pe textele pe care antichitatea ni le-a transmis, fie ca citate din opera lui Heraclit, astăzi pierdută, fie ca doxografii expuse de autori tardivi, de la Theofrast încoace, care dau referate despre concepţiile marelui gînditor din Efes. Este de prisos să insistăm asupra utilităţii unei astfel de lucrări pentru publicul nostru cititor.

Urmează textul grec al referatelor despre Heraclit şi al fragmentelor conservate din opera acestuia prin citate la autori antici, după ediţia cea mai bună care există, a lui Diels-Kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*, vol. I, ed. a 9-a, 1960, care este o reproducere anastatică a ediţiei a 5-a din 1935, la fel ca şi ediţiile intermediare a 6-a—8-a.

https://biblioteca-digitala.ro

Traducerea acestor texte de A. Piatkowski (pp. 247—319) se remarcă prin exactitatea şi claritatea ei, şi va aduce reale servicii cercetătorilor filozofiei lui Heraclit.

Autorii au mai dat în traducere texte despre concepţia lui Heraclit care nu figurează în culegerea Diels-Kranz, precum şi cele nouă *Epistole* pseudo-heracliteene, importante pentru cunoaşterea lui Heraclit (mai ales *Epistolele* nr. 5 şi 6), pe care Diels le-a lăsat afară din culegerea sa, deşi a fost prevenit de către Otto Gilbert de inoportunitatea omisiunii lor.

Un număr de trei indici ajută la orientarea în textul lucrării. Lucrarea se încheie cu trei rezumate în limbile rusă, franceză şi engleză.

Am fi preferat ca ordinea traducerii fragmentelor să fie aceea a lui Diels-Kranz. Încercările de a aranja fragmentele într-o ordine sistematică, după criterii care rămîn subiective, cum au făcut Bywater şi Schuster, n-au dat rezultate satisfăcătoare şi de aceea au fost abandonate.

Ar fi fost de dorit şi o bibliografie conţinînd lucrările cele mai importante despre Heraclit şi filozofia lui, lucrări al căror număr este considerabil.

Cartea despre *Heraclit din Efes* a prof. Ion Banu, cu traducerea textelor de A. Piatkowski şi reproducerea textelor originale greceşti, constituie un bun început şi sîntem convinşi că ea va aduce mari servicii şi va fi un instrument de lucru folositor cercetătorilor filozofiei greceşti. Dorim totodată să se efectueze asemenea studii şi pentru ceilalţi filozofi ai Greciei antice, ca milesienii, pitagoricienii, eleaţii şi ceilalţi filozofi naturalişti ca Empedocle, Anaxagora, Democrit şi alţii, care le-au urmat.

Aram M. Frenkian

HUBERT HINTENLANG, *Untersuchungen zu den Homer-Aporien des Aristoteles*, 1961, München, 149 p.

Sub acest titlu, Hubert Hintenlang prezintă o teză de disertaţie susţinută la Heidelberg în 1961. Autorul, aliindu-se părerii unor savanţi ca J. Vahlen, Römer, Mitchel Caroll, Giuseppe Ammendola, care nu se îndoiesc de paternitatea „Aporiilor homerice" ba chiar fixează cu aproximaţie data compunerii lor, îşi îndreaptă cercetarea pe alt făgaş decît cel sugerat de titlu, şi anume : urmărirea felului în care principiile aristotelice de critică literară din *Poetica* şi în special din capitolul 25, se aplică diverselor fragmente din „Aporiile homerice".

Lucrarea are meritul că grupează în jurul ideilor de ordin general şi teoretic din *Poetica* un număr mare de fragmente din „Aporiile homerice" şi scoate în evidenţă spiritul analist, obiectiv şi talentul interpretativ al lui Aristotel, care a rezolvat numeroase dificultăţi în înţelegerea textului epopeii prin explicaţii de ordin istoric, geografic şi filologic. Un plan foarte amănunţit cu capitole mari şi subcapitole ne pune la curent cu conţinutul lucrării şi cu metoda de cercetare. Cîteva enunţări în cuvîntul introductiv, cum ar fi : contribuţia, prin analiza „Aporiilor homerice", a atît de dezbătuta problemă homerică, sau teoretizări ale lui Aristotel cu privire la critica

https://biblioteca-digitala.ro